

SOUČASNÉ UČEBNÍ DOKUMENTY

Stěžejní dokumenty pro učitele (nejen) ZŠ a Gymnází

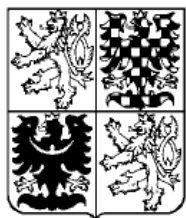
- Školský zákon
- Národní program rozvoje vzdělávání (tzv. Bílá kniha)
- České vzdělávání a Evropa (tzv. Zelená kniha)

- Mezinárodní charta geografického vzdělávání a cíle výuky geografie

Školský zákon

Ročník 2004

SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 190

Rozeslána dne 10. listopadu 2004

Cena Kč 63,50

O B S A H:

- 561. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- 562. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
- 563. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Školský zákon

- **č. 561/2004**, resp. novela 49/2009 Sb.
- Obecné cíle vzdělávání jsou mj.:
 - „pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost“
 - „utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého“
 - **„poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku“**
 - „získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví“
- zavádí pojmy **Rámcový vzdělávací program** a **Školní vzdělávací program**

**STÁTNÍ
ÚROVEŇ**

NÁRODNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

RVP PV

RVP ZV

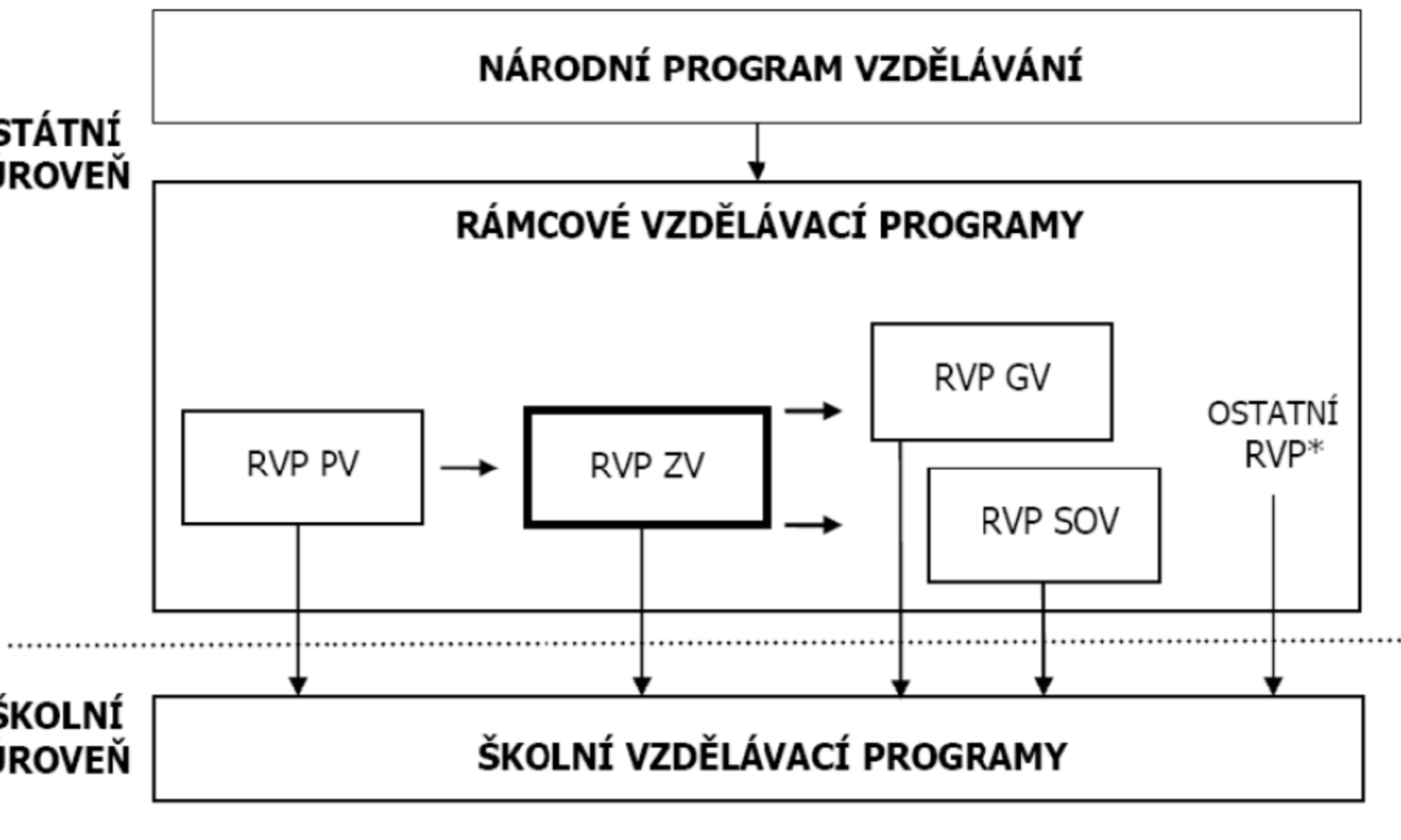
RVP GV

RVP SOV

OSTATNÍ
RVP*

**ŠKOLNÍ
ÚROVEŇ**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Rámcové vzdělávací programy

- jejich vznik je součástí ucelené kurikulární reformy
- existují pro různé stupně a typy škol
 - pro nás stěžejní
 - **RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ**
 - a
 - RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO GYMNÁZIA**
- tvůrcem je Výzkumná ústav pedagogický v Praze
- jsou schváleny MŠMT

**STÁTNÍ
ÚROVEŇ**

NÁRODNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

RVP PV

RVP ZV

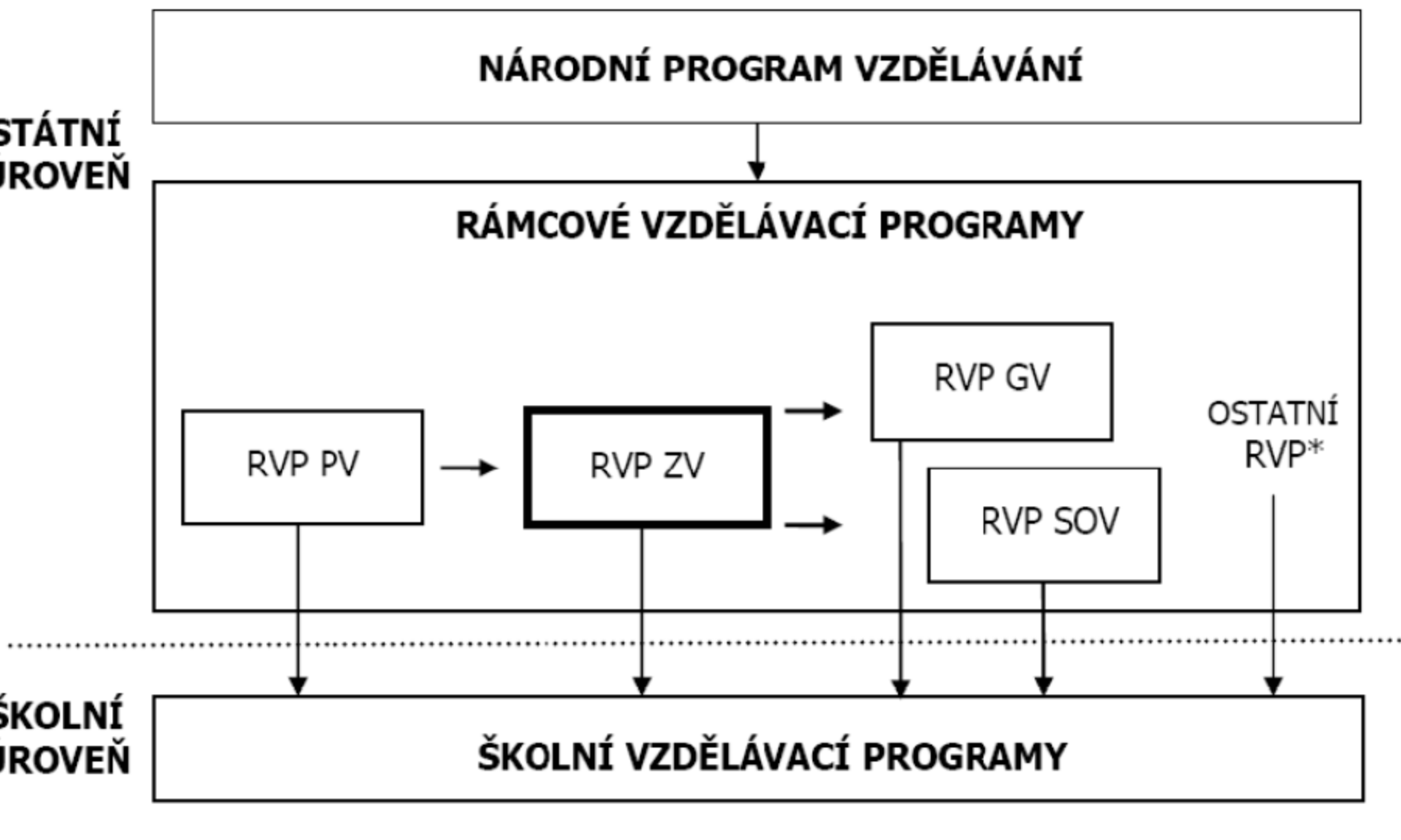
RVP GV

RVP SOV

OSTATNÍ
RVP*

**ŠKOLNÍ
ÚROVEŇ**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Východiska RVP

- vychází z nové strategie vzdělávání zdůrazňující získávání tzv. klíčových kompetencí, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných kompetencí v praktickém životě
- vychází z koncepce celoživotního učení
- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání
- podpora pedagogické autonomie škol a apel na profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání

Novinky, které přinesly RVP

- **KLÍČOVÉ KOMPETENCE**

- jedná se o **soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot**, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě
- jednotlivé kompetence se navzájem doplňují a prolínají

Klíčové kompetence v RVP GV

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problémů
3. Kompetence komunikativní
4. Kompetence sociální a personální
5. Kompetence občanská
6. Kompetence k podnikavosti (v RVP ZŠ
Kompetence pracovní)

1. Kompetence k učení

- Žák si umí plánovat a organizovat své učení i práci
- Žák využívá učení a práci jako prostředek pro seberealizaci a osobní rozvoj
- Žák efektivně využívá různé strategie učení k získání a zpracování poznatků a informací
- žák kriticky přistupuje ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovává a využívá při svém studiu a praxi
- Žák kriticky hodnotí pokrok při dosahování cílů svého učení a práce, přijímá ocenění, rady i kritiku ze strany druhých
- Žák čerpá ze svých úspěchů i chyb poučení pro další práci
- ...

2. Kompetence k řešení problémů

- Žák rozpozná problém, objasní jeho podstatu, rozčlení ho na části
- Žák vytváří hypotézy, navrhuje postupné kroky, zvažuje využití různých postupů při řešení problému nebo ověření hypotézy
- Žák při řešení problému uplatňuje vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti
- Žák využívá mj. tvořivost s použitím představivosti a intuice
- Žák kriticky interpretuje získané poznatky a zjištění a ověřuje je
- Žák formuluje a obhajuje podložené závěry
- Žák je otevřený k využití různých postupů řešení
- Žák zvažuje možné klady a zápory jednotlivých variant řešení, včetně posouzení jejich rizik a důsledků
- ...

3. Kompetence komunikativní

- Žák s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívá dostupné prostředky komunikace verbální i neverbální, včetně symbolických a grafických vyjádření informací různého typu
- Žák s porozuměním používá odborný jazyk a symbolická a grafická vyjádření informací různého typu
- Žák efektivně využívá moderní informační technologie
- Žák se vyjadřuje jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu, komu, co a jak chce sdělit, s jakým záměrem a v jaké situaci komunikuje
- Žák je citlivý k míře zkušeností a znalostí a k možným pocitům partnerů v komunikaci
- Žák vhodným způsobem prezentuje svou práci i sám sebe před známým publikem
- Žák rozumí sdělení různého typu v různých komunikačních situacích
- Žák správně interpretuje přijímaná sdělení a věcně argumentuje
- Žák pomáhá dosáhnout porozumění
- ...

4. Kompetence sociální a personální

- Žák posuzuje reálně své fyzické a duševní možnosti a je schopen sebereflexe
- Žák si stanovuje cíle a priority s ohledem na své schopnosti, zájmy a životní podmínky
- Žák odhaduje důsledky svého chování a své jednání umí korigovat
- Žák se umí přizpůsobit měnícím se životním a pracovním podmínkám a tyto podmínky aktivně podle svých schopností ovlivňuje
- Žák aktivně spolupracuje při stanovování a dosahování společných cílů
- Žák přispívá k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů
- Žák projevuje zodpovědný vztah k vlastnímu zdraví a k zdraví druhých
- Žák se rozhoduje na základě vlastního úsudku, odolává společenským i mediálním tlakům
- ...

5. Kompetence občanská

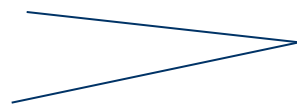
- Žák informovaně zvažuje vztahy mezi zájmy svými, zájmy širší skupiny, do níž patří, a zájmy veřejnými, rozhoduje se a jedná vyváženě
- Žák uvažuje o chodu společnosti a civilizace z hlediska udržitelnosti života, rozhoduje se a jedná tak, aby neohrožoval a nepoškozoval přírodu a životní prostředí ani kulturu
- Žák respektuje různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí
- Žák rozšiřuje své poznání a chápání kulturních a duchovních hodnot, spoluvytváří je a chrání
- Žák promýšlí souvislosti mezi svými právy, povinnostmi a zodpovědností
- Žák přistupuje k plnění svých povinností zodpovědně a tvořivě
- Žák hájí svá práva i práva jiných, vystupuje proti jejich potlačování a spoluvytváří podmínky pro jejich naplňování
- Žák se chová informovaně a zodpovědně v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví, poskytne ostatním pomoc
- Žák posuzuje události a vývoj veřejného života, sleduje, co se děje v jeho bydlišti a okolí, zaujímá a obhájí informovaná stanoviska a jedná k obecnému prospěchu podle nejlepšího svědomí

6. Kompetence k podnikavosti

- Žák se cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti rozhoduje o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření
- Žák rozvíjí svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznává a využívá příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě
- Žák uplatňuje proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost, vítá a podporuje inovace
- Žák získává a kriticky vyhodnocuje informace o vzdělávacích a pracovních příležitostech
- Žák využívá dostupné zdroje a informace při plánování a realizaci aktivit
- Žák usiluje o dosažení stanovených cílů, průběžně reviduje a kriticky hodnotí dosažené výsledky, koriguje další činnost s ohledem na stanovený cíl
- Žák dokončuje zahájené aktivity a motivuje se k dosahování úspěchu
- Žák posuzuje a kriticky hodnotí rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích a v případě nezbytnosti je připraven tato rizika nést
- Žák chápe podstatu a principy podnikání, zvažuje jeho možná rizika, vyhledává a kriticky posuzuje příležitosti k uskutečnění podnikatelského záměru s ohledem na své předpoklady, realitu tržního prostředí a další faktory
- ...

Vzdělávací oblasti

- 8 vzdělávacích oblastí – většina obsahuje vzdělávací obory (některý je vzdělávacím oborem sama od sebe)
- Jazyk a jazyková komunikace
- Matematika a její aplikace
- **Člověk a příroda**
- **Člověk a společnost**
- Člověk a svět práce
- Umění a kultura
- Člověk a zdraví
- Informatika a informační a komunikační technologie

ZEMĚPIS

Průřezová témata

- další novinka, která přišla s RVP
- Jsou v současnosti vnímána jako aktuální
- mají především ovlivňovat postoje, hodnotový systém a jednání žáků
- navazují na průřezová témata základního vzdělávání
- jsou povinnou součástí vzdělávání
- obsah je rozpracován do tematických okruhů, které obsahují nabídku témat
- tematické okruhy jsou povinné – hloubka, rozsah a forma jejich realizace je na škole

Průřezová témata

1. Osobnostní a sociální výchova
2. **Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech**
3. **Multikulturní výchova**
4. **Environmentální výchova**
5. Mediální výchova

I. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- přináší kritický pohled na aktuálně chápané globalizační a rozvojové procesy současného světa
- hlavní přínosy:
 - pochopení propojování aktivit ve všech oblastech lidského života
 - vnímání globálních hospodářských, sociálních, politických, kulturních a environmentálních příznivých i nepříznivých jevů
 - pochopení podstaty evropské integrace a svého místa v něm

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vhodné interdisciplinární pojetí
 - primárně: zeměpis, dějepis, ZSV, jazyky, Umění a kultura, biologie
 - méně: fyzika, chemie, Člověk a zdraví, Informatika a informační technologie
- vhodná spolupráce učitelů a aplikace inovačních metod a forem výuky, techniky atd., využití kontaktů s významnými institucemi v regionu nebo spolupráce se zahraničními partnerskými školami, sociálními partnery, humanitárními organizacemi atd.

Tematické okruhy v VMEGS

1. Globalizační a rozvojové procesy
2. Globální problémy, jejich příčiny a důsledky
3. Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce
4. Žijeme v Evropě
5. Vzdělávání v Evropě a ve světě

II. Multikulturní výchova

- společnost stále více zaměřena na multikulturní vztahy
- úkolem je především rozvíjet porozumění žáků sobě samým a hodnotám své kultury, podpořit jejich integraci v širším multikulturním prostředí při zachování vlastní kulturní identity
- důležité je i prostředí školy a klima třídy
- Integrováno primárně do oborů: Dějepis, Geografie, Občanský a společenskovední základ, Český jazyk a literatury, Cizí jazyk

Tematické okruhy v MKV

1. Základní problémy sociokulturních problémů
2. Psychosociální aspekty interkulturality
3. Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí

III. Environmentální výchova

- je nezastupitelným předpokladem udržitelného rozvoje
- je jedním ze základních zájmů EU
- zejména zvýšení ekologického vědomí lidí a jejich odborná připravenost na kvalitativně nové přístupy v celé technicko-ekonomické a sociální oblasti
- primárně obory: biologie, chemie, geografie, geologie, ale i z oblasti Člověk a společnost či Člověk a svět práce nebo Výchova ke zdraví
- důležité řešení problémových otázek v transdisciplinárním pojetí
- důležitý nejen obsah výuky, ale i používané prostředky a působení prostředí

Tematické okruhy v EV

1. Problematika vztahů organismů a prostředí
2. Člověk a životní prostředí
3. Životní prostředí regionu a České republiky

Rámcový učební plán pro gymnázia

- stanovuje pouze základní parametry organizace vzdělávání = prostor pro variabilitu v rámci ŠVP
 - především ve vyšších ročnících snaha o pružné reagování na vzdělávací záměr školy a potřeby, resp. zájmy žáků
 - vymezuje celkovou minimální časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti (obory)
 - umožňuje integraci vzdělávacího obsahu
-
- 1. a 2. ročník X 3. a 4. ročník

Rámcový učební plán pro gymnázia

- minimální týdenní časová dotace 27 a maximální 35 hodin (dle školského zákona)
- týdenní časová dotace stanovena pouze pro vzdělávací oblasti (obory)
- vzdělávací obsah lze realizovat různými způsoby – seminář, projekt

Vzdělávací oblasti Vzdělávací obory	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Minimální časová dotace za 4 roky
Jazyk a jazyková komunikace					
Český jazyk a literatura	P	P	P	P	12
Cizí jazyk	P	P	P	P	12
Další cizí jazyk	P	P	P	P	12
Matematika a její aplikace	P	P	P	V	10
Člověk a příroda	P	P	V	V	36
Fyzika Chemie Biologie Geografie Geologie					
Člověk a společnost	P	P	V	V	
Občanský a společenskovední základ Dějepis <i>Geografie⁴</i>					
Člověk a svět práce	←—————→				X
Umění a kultura	P	P	V	V	4
Hudební obor Výtvarný obor					
Člověk a zdraví	P	P	P	P	8
Tělesná výchova Výchova ke zdraví	←—————→				X
Informatika a informační a komunikační technologie	V	V	V	V	4
Volitelné vzdělávací aktivity	V	V	P	P	8
Průřezová témata	←—————→				X
Disponibilní časová dotace					26
Celková povinná časová dotace					132

Geografie v RVP pro gymnázia

- Přírodní prostředí
- Sociální prostředí
- Životní prostředí
- Regiony
- Geografické informace a terénní vyučování